

Ülevaade 2021. aasta III kvartali puiduturust

Teostaja: OÜ Tark Mets,
Heiki Hepner

Tellijä: Erametsakeskus

Kohila 2021

Puiduhind Eestis ja Soomes

Aasta kolmanda kvartali põhimärksõnaks on väga kõrged hinnad nii okas- kui lehtpuu jämesortimentidele. Kvartali jooksul püstitati peaaegu kõigis sortimentides uusi hinnarekordeid. Paberipuiduturul on järk-järgult hinnad paranenud ja kasepuidu hinda võib heaks pidada ning ka haavapuidu hind on madalseisust välja tulnud. Küttepuidu hind on kolmanda kvartali lõpus hakanud kergelt kasvama aga on septembri lõpus veel ikkagi rahuldava ja kasina piiri peal.

Erametsakeskuse hinnastatistika järgi jätkasid okaspuupalkide hinnad 2021. aasta kolmandas kvartalis kasvamisest. Männipalkide hinnakasv jäi vahemikku 4-5%, kuusepalk kallines ligi 5% ja kuusepeenpalk ligi 7%. Kolmanda kvartali esimestel kuudel püstitasid palkide hinnad absoluutseid hinnarekordeid. Standardpalkide tihumeetri hind ületas 110-euro piiri ning peenpalkide hind 100-euro piiri. 2020. aasta sama ajaga võrreldes on hinnakasv olnud palju-palju suurem. Männipalk on kallinenud ligi 40%, männipeenpalk enam kui 37%, kuusepalk enam kui 59% ja kuusepeenpalk enam 56%. 2021. aasta kolmanda kvartali lõpu seisuga oli keskmine hind Erametsakeskuse hinnastatistika alusel männipalgil 109,05€/tm, männipeenpalgil 97,54 €/tm, kuusepalgil 104,67 €/tm ja kuusepeenpalgil 97,78 €/tm (vt joonis 1, tabel 1)¹.

Riigimetsast müüdavate palkide hinnad on teinud kolme kuuga väga suure tõusu. Kuusepalkide korral lausa erakordselt järsu hüppe ülesse. Nii kallinesid männipalgid 38%, männipeenpalgid 35%, kuusepalgid enam kui 62% ja kuusepeenpalgid koguni 94%! 2020. aasta septembriga hindu võrreldes on hinnakasv veelgi suurem. Kõigis neljas sortimentigrupis püstitati võimsad uued hinnarekordid. Männipalk on aastaga kallinenud 73,5%, männipeenpalk 78%, kuusepalk ligi kaks korda ehk 96% ja kuusepeenpalk enam kui kaks ehk 113,5% (vt joonis 2 ning tabel 2).

Soomes olid okaspuupalkide hinnad kolmandas kvartalis kerges tõusus. Männipalgi hind kasvas ligi 1%, männipeenpalgil ligi 2%, kuusepalgil 4,5% ja kuusepeenpalgil ligi 1%. Aastataguse ajaga võrreldes on hinnakasv olnud oluliselt suurem. Eriti märgatavalt on kasvanud standardpalkide hinnad. Nii on aastaga kallinenud männipalgid 12% ja kuusepalgid ligi 15%. Peenpalkide hind kasvas samal ajal mõlema puuliigi juures enam kui 5% (vt joonis 3 ja tabel 3).

Kui eelmise kvartali lõpu seisuga olid lehtpuu jämesortimentide hinnad langustrendis, siis kolmanda kvartaliga on kõigi nelja sortimenti hind teinud suure hüppe ülesse. Kvartaliga kallines kasepakk ligi 9%, kasepalk enam kui 16%, haavapalk 22,5% ja lepapalk enam kui 19%. Haava- ja lepapalgi hind on ühtlasi ka hinnastatistika absoluutsed rekordid. Eelmise aasta septembriga hindu võrreldes on hinnatrend laias laastus sama. Kasepakk kallines aastaga ligi 10%, kasepalk ligi 9%, haavapalk enam kui 22% ja lepapalk 24%. 2021. aasta kolmanda kvartali lõpu seisuga oli keskmine hind Erametsakeskuse hinnastatistika alusel kasepakul 123,55 €/tm, kasepalgil 80,86 €/tm, haavapalgil 54,32 €/tm ja lepapalgil 51,31 €/tm (vt joonis 1 ja tabel 1).

Ka riigimetsast müüdavate lehtpuu jämesortimentide hinnad on kolmanda kvartali lõpus väga kõrged. Augustis püstitas kasepaku hind uue hinnarekordi (132,11 €/tm) ning langes siis septembris 0,8% ehk 130,99 €/tm tasemele. Kasepalgi hind jõudis oma absoluutsesse tippu septembris, kasvades kolme

¹ Puiduturu ülevaate koostamisel on pärast Keskühistu Eramets (edaspidi KÜ Eramets) moodustamist kasutatud ümarpuidu hindade arvutamiseks KÜ Erametsale ettevõtete poolt tehtud hinnapakumisi. Alates 2014. a IV kvartalist on lisatud Eesti Puidumüügikeskuse (EPK) hinnastatistika. Mõlemad hinnastatistikad tuginevad kindlate ettevõtete ostuhindade aritmeetilisele keskmisele. Kui algselt esitleti mõlemat statistikat eraldi, siis alates 2016. aasta algusest on kasutusel ühine hinnastatistika. Et tulemused oleksid varasemate perioodidega võrreldavad, on nad ümber arvutatud kuni 2014. a detsembrini, mil alustati EPK hinnastatistika kogumist. Enne 2014. aasta detsembrist toodud keskmised hinnad tuginevad jätkuvalt ainult KÜ Erametsa hinnastatistikale. Ühise nimena kasutatakse alates 2016. aastast erametsa hinnastatistika.

kuuga ligi 23%. Haavapalk saavutas uue hinnalae juulis (51,78 €/tm) ning on septembriks seal alla tulnud 1,3%. Eelmise aasta III kvartaliga hindu võrreldes on kõik sortimendid korralikult kallinenud: kasepakk ligi 19%, kasepalk 50% ja haavapalk ligi 31% (vt joonis 2 ja tabel 2).

Soomes aasta algusest alanud kasepalgi hinnatõus saavutas oma tipu juulis (53,08 €/tm) ja on pärast seda kergelt langenud. Kvartaliga odavnes palk 0,2%, kuid aastaga on kasvanud 4,5% (vt joonis 3 ja tabel 3).

Paberipuiduturul² kõikide sortide hinnad kasvasid. Kõige väiksem hinnakasv oli männi- ja haavapuidul (ca 3%). Kuusepuit kallines ümmarguselt 4% ja kasepuit 6,5%. Kallimaks sordiks on kolmkümmend järjestikku kuud olnud kasepuit ja odavaimaks kaheteistkümnendat kuud haavapuit. Aastataguse ajaga võrreldes on jätkuvalt langustrendis haavapuit (hinnalangus ligi 6%). Teised sordid on eelmise aasta septembriga võrreldes kallinenud: männipuit enam kui 7%, kuusepuit enam kui 5% ja kasepuit ligi 15%. 2021. aasta kolmanda kvartali lõpu seisuga maksis tihumeeter männipuitu 36,60 €/tm, kuusepuitu 35,80 €/tm, kasepuitu 45,80 €/tm ja haavapuitu 32,63 €/tm (vt tabel 1 ja joonis 1).

Riigimetsast müüdavast paberipuidust odavnes poolaasta hindadega võrreldes ainsana haavapuit ligi 5%. Männipuit kallines samal ajal 4%, kuusepuit 10% ja kasepuit 2%. Kallimaks sordiks on kasepuit ja odavaimaks haavapuit. Aastataguse ajaga võrreldes on kõikide sortide hinnad plussis. Enim on aastaga kallinenud männipuit (enam kui 13%). Talle järgneb kasepuit (ligi 8%), haavapuit (3%) ja kuusepuit (2,5%) (vt tabel 2 ja joonis 2).

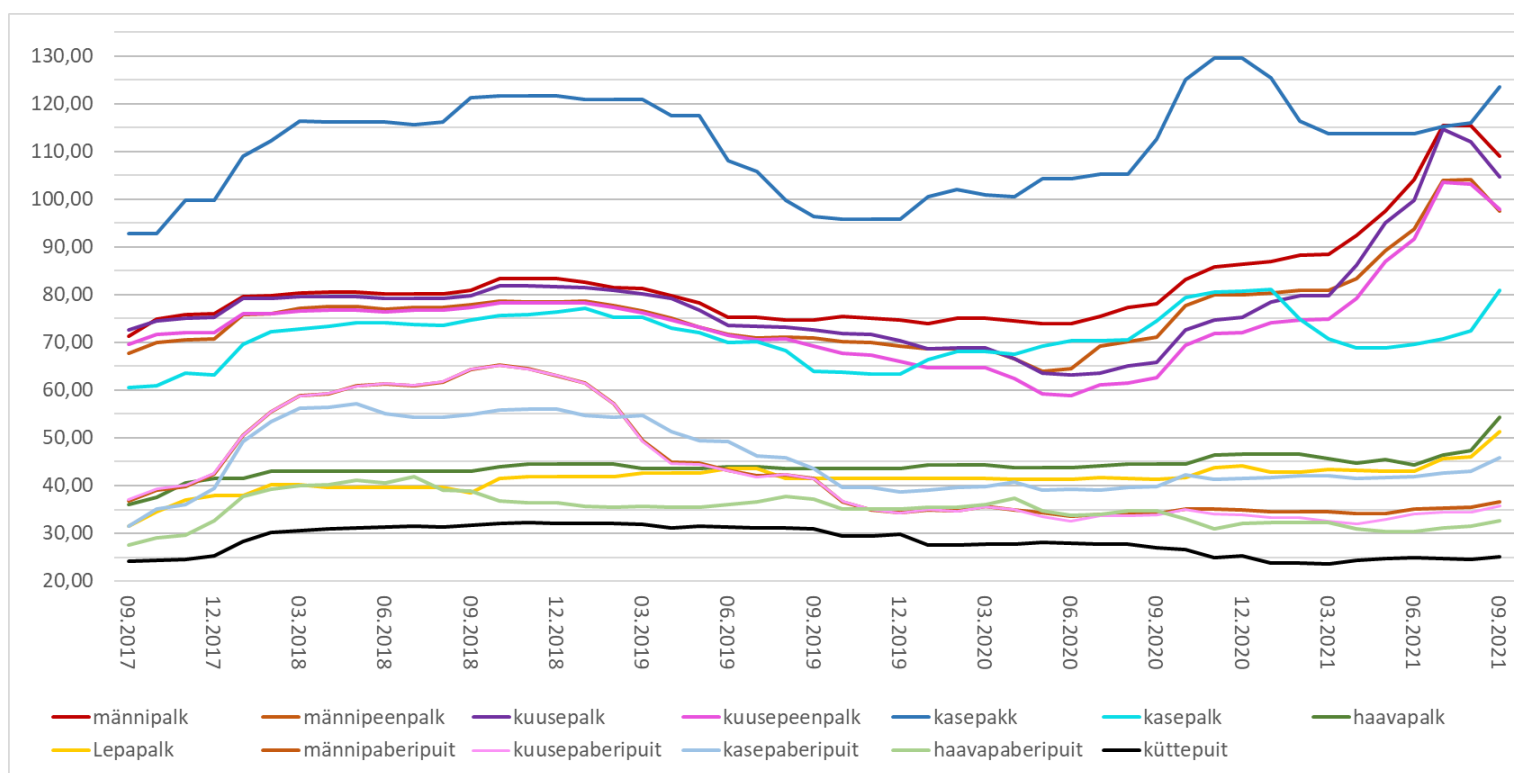
Kui poolaasta kommentaaris sai kirjutada, et põhjanaabrite paberipuiduturul on teise kvartali lõpuks männipuit kallinenud ja kuusepuit ning kasepuit odavnenud, siis nüüd on vastupidi. Männipuit on kolme kuuga odavnenud 1,3%. Kuusepuit on samal ajal kallinenud 0,5% ja kasepuit 0,4%. Kallimaks sordiks on jätkuvalt kuusepuit, aga odavaimaks on langenud männipuit. Siiski on hindade vahel erinevused üsna väikesed. 2020. aasta septembriga hindu võrreldes on männi- ja kasepuit kallinenud 1,6% ja kuusepuit 2,1% (tabel 3, joonis 3).

Tabel 1. Erametsa ümarpuidu hinnad käibemaksuta lõpplaos seisuga september 2021³

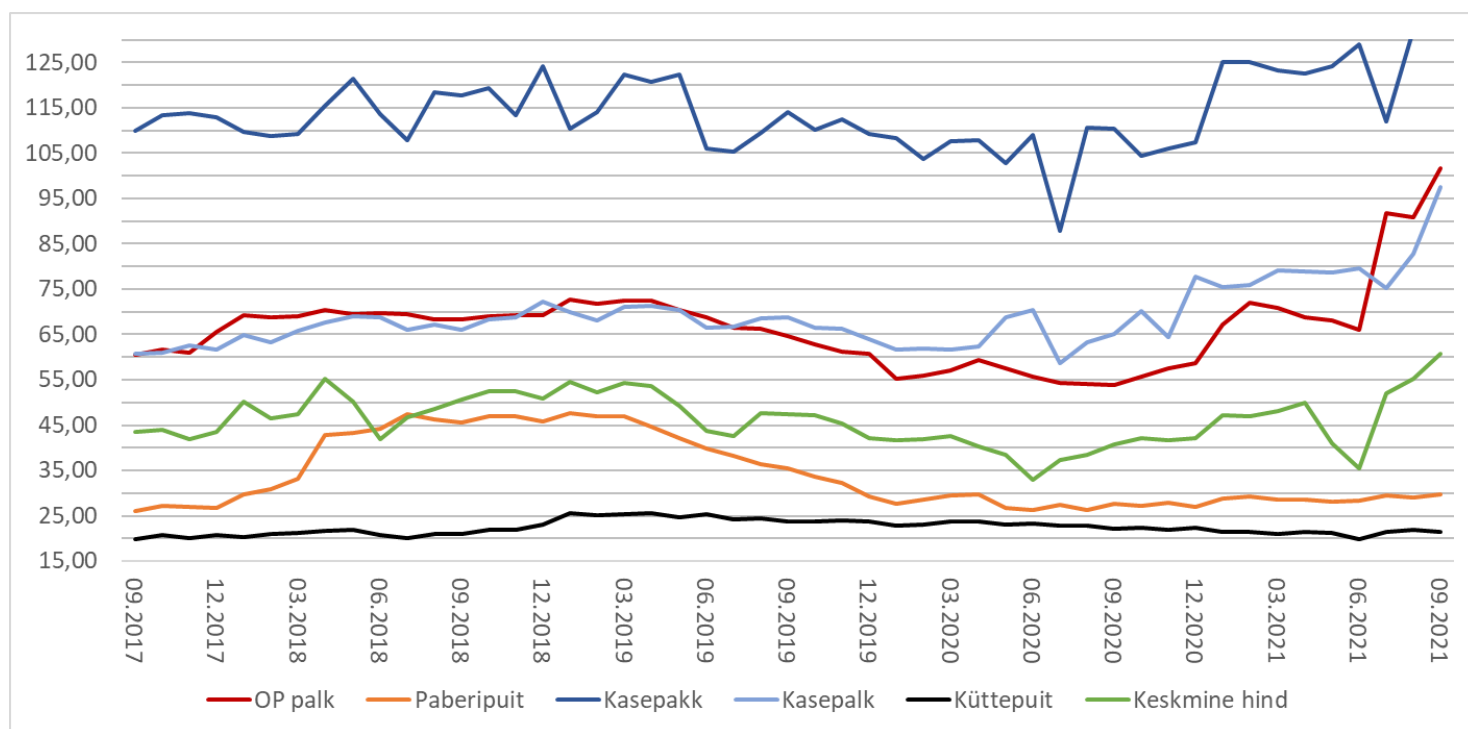
Sort	Hind euro	Hinnamuut võrreldes eelmise kvartali hinnaga	Hinnamuut võrreldes aasta taguse hinnaga
männipalk	109,05	4,8%	39,8%
männipeenpalk	97,54	4,1%	37,1%
kuusepalk	104,67	4,9%	59,2%
kuusepeenpalk	97,78	6,7%	56,2%
kasepakk	123,55	8,7%	9,8%
kasepalk	80,86	16,1%	8,6%
haavapalk	54,32	22,5%	22,1%
lepapalk	51,31	19,3%	24,0%
männipaberipuit	36,60	4,4%	7,1%
kuusepaberipuit	35,80	4,9%	5,4%
kasepaberipuit	45,80	9,5%	14,9%
haavapaberipuit	32,63	7,3%	-5,8%
küttepuit	25,11	1,0%	-7,1%

² Erametsa hinnastatistika tugineb sadama piirkonna kokkuostuhindadel.

³ Hinnastatistika aluseks on KÜ Erametsale ja EPK-le ettevõtete poolt pakutud sortimentide aritmeetilised keskmised lõpplaohinnad.

Joonis 1. Erametsa puidu hinnad €/tm ilma käibemaksuta suuremate ettevõtete lõpplaohindade alusel⁴

Joonis 2. RMK puiduhinnad vahelaos (metsas laoplatsil) €/tm ilma käibemaksuta (allikas RMK)⁵

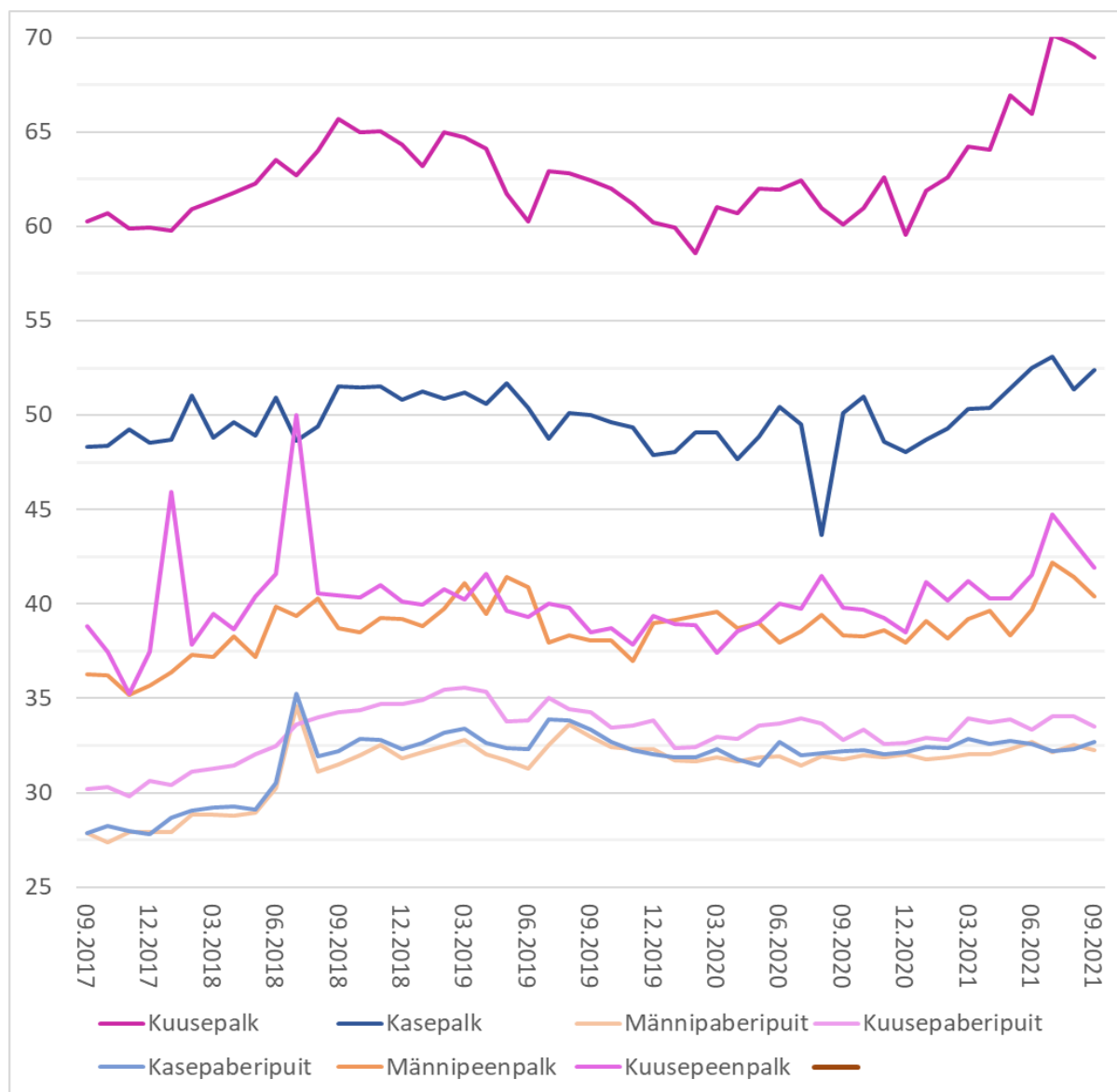
⁴ Hinnastatistika aluseks on KÜ Erametsale ja EPK-le ettevõtete poolt pakutud sortimentide aritmeetilised keskmised lõpplaohinnad.

⁵ Paberipuidu hind kujuneb männi-, kuuse- ja kasepuidu hinna aritmeetilise keskmise järgi.

Tabel 2. RMK sortimentide vahelaohinnad €/tm ja nende muutumine seisuga september 2021 (allikas RMK)

Sortiment	Vahelaohind €/tm ilma käibemaksuta	Hinnamuut võrreldes kolme kuu taguse hinnaga	Hinnamuut võrreldes eelmise aasta sama aja hinnaga
Männipalk	115,43	37,9%	73,5%
Männipeenpalk	85,81	34,1%	78,1%
Kuusepalk	107,52	62,4%	95,8%
Kuusepeenpalk	97,89	94,1%	113,5%
Kasepakk	130,99	1,6%	18,8%
Kasepalk	97,61	22,6%	50,0%
Haavapalk	51,10	22,7%	30,8%
Männipaberipuit	27,60	4,1%	13,4%
Kuusepaberipuit	26,54	10,0%	2,5%
Kasepaberipuit	35,06	2,0%	7,8%
Haavapaberipuit	23,67	-4,7%	3,0%
Küttepuit	21,40	7,9%	-3,0%
Keskmine	60,81	71,7%	49,5%
Hakkpuit ⁶	31,10	-5,0%	2,1%

⁶ Lõpplaohind, st sisaldab nii hakkimist kui ka transporti tarbijani.

Joonis 3. Soome keskmised ümarpuiduhinnad vahelaos⁷ €/tm (allikas Luke, METLA)

Tabel 3. Ümarpuiduhinnad €/tm Soomes ja nende muutumine seisuga september 2021⁸ (allikas Luke)

	Männi- palk	Kuuse- palk	Kase- palk	Männi- paberipuit	Kuuse- paberipuit	Kase- paberipuit	Männi- peen- palk	Kuuse- peen- palk
Puiduhind €/tm	64,51	68,96	52,4	32,28	33,5	32,7	40,37	41,93
Võrreldes 3 kuu taguse ajaga	0,7%	4,5%	-0,2%	-1,3%	0,5%	0,4%	1,8%	0,9%
Võrreldes eelmise aasta sama ajaga	12,0%	14,7%	4,5%	1,6%	2,1%	1,6%	5,3%	5,4%

⁷ Hankintahinnat (vahelaohinnad)

⁸ Hankintahinnat (vahelaohinnad)

Küttepuidu hinnad

Küttepuidu hinnatrend keeras aasta teises kvartalis tõusule ning hind kasvas märtsiga võrreldes ligi 6%. Kerge (1%) hinnatõus on septembris jätkunud. Eelmise aasta septembriga võrreldes on tänane küttepuidu hind siiski selgelt madalam (enam kui 7%) ning tihumeeter kolmemeetrist segaküttepuitu maksis 25,11 eurot (vt tabel 1 ning joonis 1 ja 4).

Riigimetsas on küttepuidu hind pärast poolaasta sügavat hinnapõhja kolmandas kvartalis tasapisi kosunud ning on kvartali lõpuks juurde võtnud ligi 8%. Aastataguse ajaga võrreldes on hind siiski 3% miinususes (vt tabel 2 ja ning joonis 2 ja 4). RMK poolt koju toodav eratarbijale mõeldud küttepuidu hind muutus 4. jaanuaril 2021. Kuni 10-tihumeetrise küttepuidu koguse tarnimisel odavnes hind lehtpuidul 0,3% ja okaspuidul 1% ning 24-tihumeetrise koorma tarnimisel langes hind lehtpuidul 2,9% ja okaspuidul 4,2% (vt tabel 6).⁹ RMK poolt müüdava hakke hind on kolme kuuga langenud 5%. Aastaga on siiski hind pisut enam kui 2% kasvanud. Septembris 2021 maksis tihumeeter haket riigimetsas 31,10 eurot,¹⁰ mis teeb puistekuupmeetri hinnaks 11,19 eurot (vt tabel 2 ja jooingtnis 6).¹¹ Raidmete varumise hind eratarbijale on 66 eur/ha, millele lisandub käibemaks.¹²

Soomes on küttepuidu hind 2021. aasta teises kvartalis 2021. aasta esimese kvartaliga võrreldes enam kui 4% odavnenud. Veel rohkem on kolme kuuga odavnenud laasimata tüvede hind (enam kui 9%). Teiste sortimentide hinnad on kasvanud. Väga volatiilse hinnaga silma paistev kannupuit on kvartaliga kallinenud enam kui 28% ja raiejäätmete hind ligi 20%. Keskmise energiapuidu hind langes ligi 6%. Aastaga on kõik hinnad plussis, kuid selgelt kõige vähem on kasvanud küttepuidu ja laasimata tüveste hind. Ka keskmine energiapuidu hind on aastaga 2% kasvanud (vt tabel 7 joonis 5).

Puidu varumis- ja transpordikulud

Erametsa hinnastatistika tugineb lõpplaohindadel. Kui metsaomanik soovib välja arvutada kannuraha (kasvava metsa müügi hinda), siis tuleks lõpplaohinnast maha lahutada puidu varumiskulud (raiumine ja kokkuvedu) ning autotransport lõpplattu (tarbija juurde) ehk väljaveokulud. Varumiskulud sõltuvad paljudest aspektidest nagu näiteks: raielangist, raieviisist, valitud tehnoloogiast, asukohast metsatee suhtes jne (vt tabel 4). Seega on iga langi varumiskulud unikaalsed.

Transpordikulu sõltub eelkõige lõpplao kaugusest (teekonna pikkusest), eeldusel, et sõidetakse täiskoormaga. Nii võib tekkida olukord, kus 2-3 eurot odavama lõpplaohinna aga väiksema veokaugusega, on kannuraha, mis metsaomanikule lõpuks jääb, suurem. Koorma suuruse roll tuleb hästi esile RMK küttepuidu müügihindades (vt tabel 6), kus väiksema kohale toodud koguse eest tuleb tarbijal maksta tihumeetri kohta rohkem.

Varumis- ja transpordikulu määramiseks on kasutatud ekspertarvamusi. Nii võib praegu hinnata varumiskulude suuruseks keskmiste lageraielankide korral 11-15 €/tm, millele tuleks lisada keskmine transpordikulu 6-8 €/tm. Harvendusraiel on raiekulu kindlasti suurem (keskmiselt 16-25 €/tm). Hind sõltub siin tugevalt puistu iseloomust ja rakendatavast tehnoloogiast ja võib olla väga varieeruv.

⁹ RMK 25.01.2020

¹⁰ Tegemist on lõpplaohinnaga, mis sisaldab nii hakkimist kui ka transporti tarbijani.

¹¹ Alates 2013. a hakkas ka RMK oma hinnastatistikas hakkpuiduhinda näitama, teisendades puistekuupmeetrid koefitsiendiga 2,78 tihumeetriteks.

¹² RMK 25.01.2020

Tabel 4. Võrdlustabel mõnedest aspektidest, mis mõjutavad varumis- ja transpordikulu

Odavam varumis- ja transpordikulu	Kallim varumis- ja transpordikulu
Suur raielank	Väike raielank
Kuiv kasvukoht	Märg kasvukoht
Uuendusraie (lageraie, turberaie)	Hooldusraie (harvendusraie, sanitaarraie)
Lageraie	Turberaie, harvendusraie, sanitaarraie
Harvesteriraie	Raie saameestega
Jäme mets	Peenike mets
Raie alusmetsa raiumata	Raie koos alusmetsa raiega
Tugev kokkuveotee	Pehme kokkuveotee
Lank asub metsatee läheduses (lühike kokkuvedu)	Lank asub metsateest kaugel (pikk kokkuvedu)
Lõpptarbija asub lähedal	Lõpptarbija asub kaugel
Autokoorem on täis	Autokoorem on poolik

Tabelist 5 võib näha, et ühegi sortimendi hind ei ole lageraie korral negatiivne, kuid kui varumis- ja transpordikulud osutuvad keskmisest kõrgemaks (näiteks väga peenike mets, harvendusraie, pikk kokkuvedu või lõpptarbija on kaugel) võib küttepuidu ja haavapaberipuidu hind muutuda negatiivseks. See tähendab, et sisuliselt metsaomanik selliselt raielt kohest majanduslikku tulu ei saa. Aga isegi kui mõne sortimendi kännuraha tuleb null või on negatiivne, tuleks raielanki tervikuna hinnata, arvutada kõikide sortimentide kännuraha kokku ja siis otsustada, kas tasub müüa või ei.

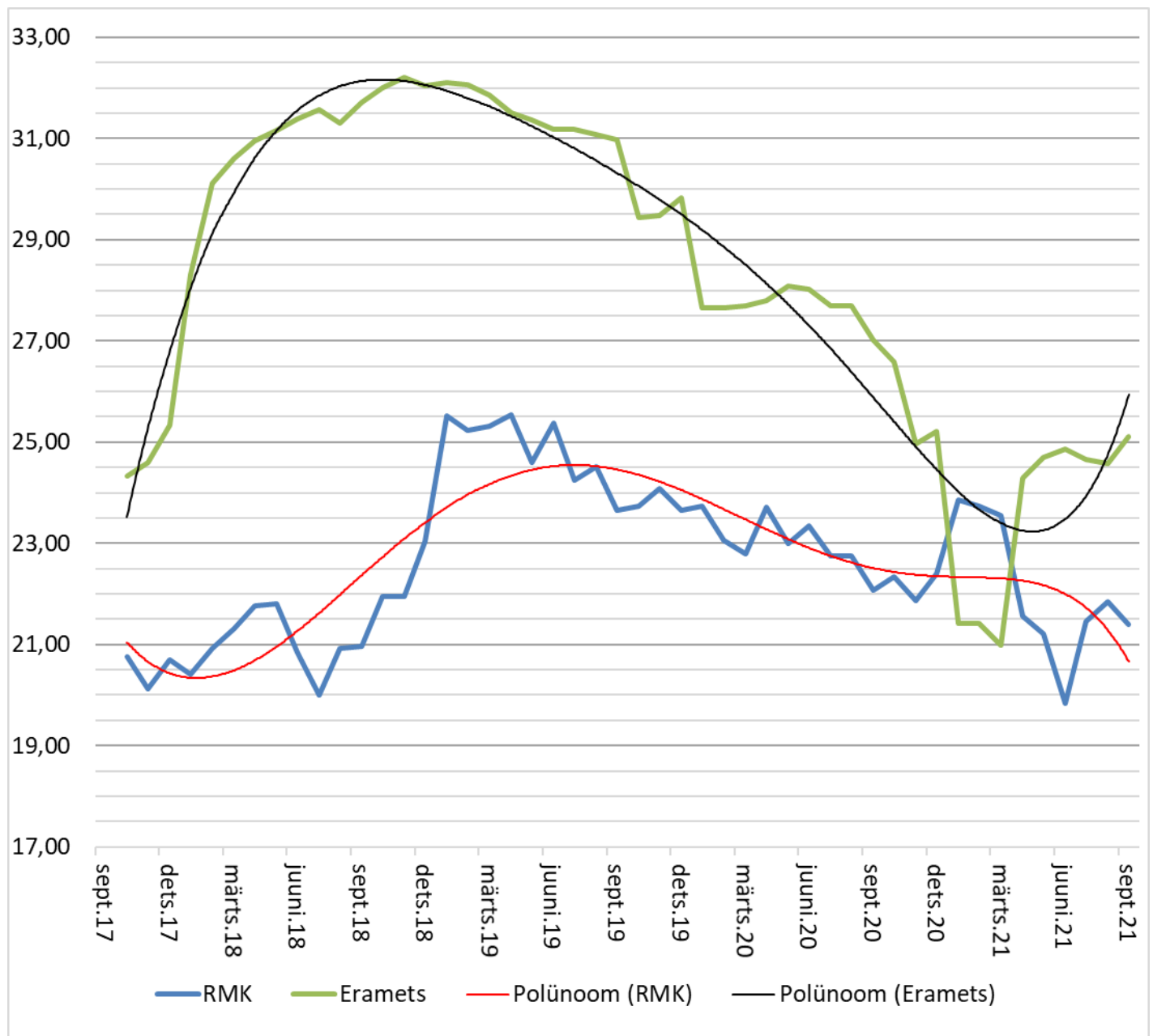
Tabel 5. Keskmine kännuraha seisuga september 2021¹³

Sortiment	Keskmine kännuraha vahemik €/tm	
	miinimum	maksimum
männipalk	86,1	92,1
männipeenpalk	74,5	80,5
kuusepalk	81,7	87,7
kuusepeenpalk	74,8	80,8
kasepakk	100,6	106,6
kasepalk	57,9	63,9
haavapalk	31,3	37,3
Lepapalk	28,3	34,3
männipaberipuit	13,6	19,6
kuusepaberipuit	12,8	18,8
kasepaberipuit	22,8	28,8
haavapaberipuit	9,6	15,6
küttepuit	2,1	8,1

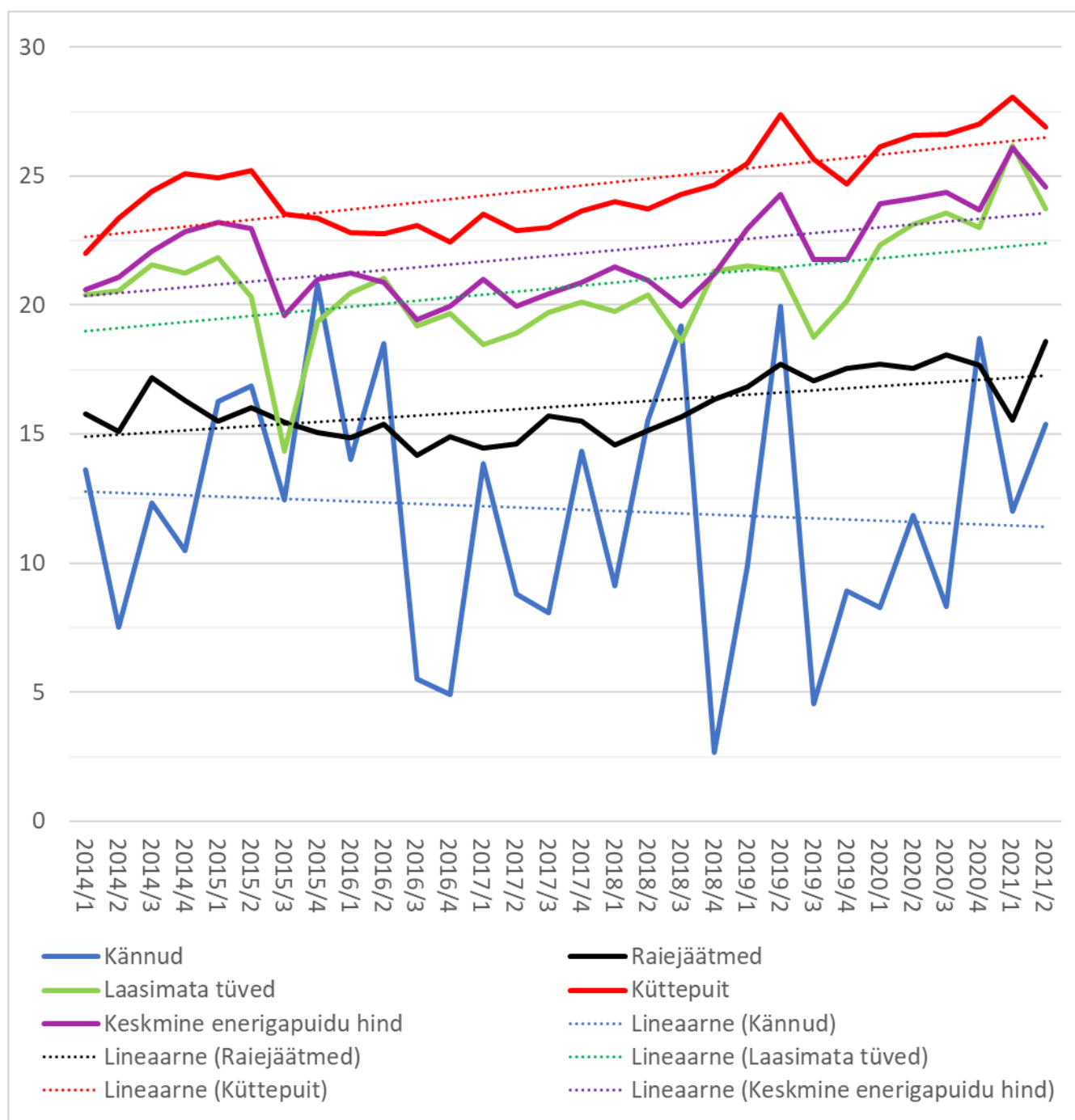
¹³ Arvutuse aluseks on erametsa hinnastatistika lõpplaohinnad seisuga juuni 2021

Tabel 6. RMK küttepuidu müügihinnad (€/tm) koos kohale toomisega ja käibemaksuga (allikas RMK)

Küttepuidu hinnad koos kojutoomisega	Hind alates 04.01.2021		Hind 03.01.2021- 06.01.2020		Hind 05.01.2020- 01.03.2019	
	10 tm	24 tm	10 tm	24 tm	10 tm	24 tm
Lehtpuu	47,64	36,00	47,76	37,08	49,32	38,64
Okaspuu	47,76	36,12	48,24	37,56	50,52	39,84

Joonis 4. Küttepuidu hinnad käibemaksuta. RMK-l vahelaohind (metsas tee ääres laoplatsil), erametsal lõpplaohind (allikas: RMK, KÜ Eramets, EPK)

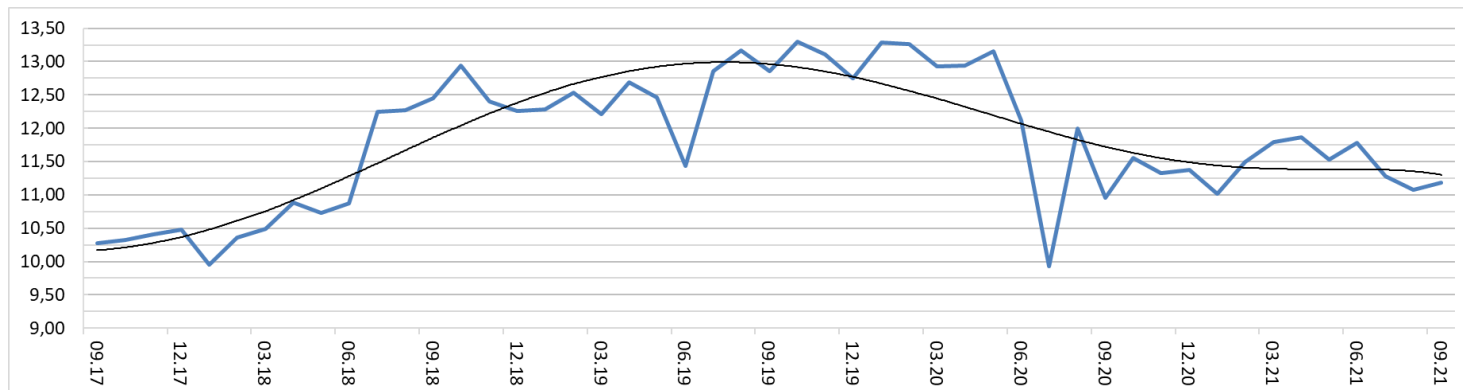

Joonis 5. Energiapuidu hinnad Soomes (allikas Luke)¹⁴

¹⁴ Vahelaohinnad (hankitahinnat)

Tabel 7. Energiapuu hinnad Soomes seisuga 2. kvartal 2021 (allikas Luke)¹⁵

	Kännud	Raiejäätmel	Laasimata tüved	Küttepuit	Keskmine energiapuidu hind
Puidu hind €/tm	15,38	18,58	23,72	26,90	24,58
Võrreldes eelmise kvartaliga	28,2%	19,6%	-9,3%	-4,2%	-5,8%
Võrreldes aastataguse ajaga	29,8%	5,7%	2,6%	1,2%	1,9%

Joonis 6. RMK hakke puistekuupmeetri lõpplaohind käibemaksuta eurodes (allikas: RMK)

Kütuste hinnad maailmaturul

2021. aasta kolmandas kvartalis jätkus nafta hinna tõus. Teise kvartaliga võrreldes tõusis hind enam kui 5,7%.¹⁶ Samal ajavahemikul tugevnes dollar euro suhtes 2,2%¹⁷ ning küttepuit kallines 0,6%.¹⁸ Tänu nafta hinna tõusule ja tugevnenud dollarile ning vaatamata puidu hinna tagasihoidlikule tõusule paranes puidu konkurentsivõime nafta suhtes 7,4%. 2020. aasta septembriga võrreldes on puidu konkurentsivõime nafta suhtes tõusnud koguni ligi 92% ning põhiline põhjus selleks on olnud nafta hinna kasv (vt jooniseid 7 ja 8).¹⁹

CO₂ kvoodihind energiaturul on tõusnud väga kõrgele. 2021. aasta kolmanda kvartali lõpuks on hind kasvanud teise kvartali lõpu seisuga võrreldes 16% ja oli 64,37 €/t.²⁰ 2020 aasta septembri lõpu hinnaga võrreldes oli CO₂ hind tänavu 138,5% kõrgem (vt jooni 9)! Kõrgem CO₂ hind tõstab puidu konkurentsivõimet põlevkivi ja teiste fossiilsete kütustega võrreldes.

Vaatamata kõrgele CO₂ kvoodihinnale on kasvanud ka maagaasi hind. Ja see kasv on olnud väga tugev. Kvartaliga on kasvanud gaasihind enam kui kaks korda (205%) ja aastaga enam kui viis ja pool

¹⁵ Vahelaohinnad (hankitahinnat)

¹⁶ Aritmeetiline keskmine hind, mis on arvutatud keskmiste nädala hindade alusel.

¹⁷ Aritmeetiline keskmine hind, mis on arvutatud keskmiste nädala hindade alusel.

¹⁸ Arvutatud kuude aritmeetilise keskmise hinnana.

¹⁹ www.plus500.ee

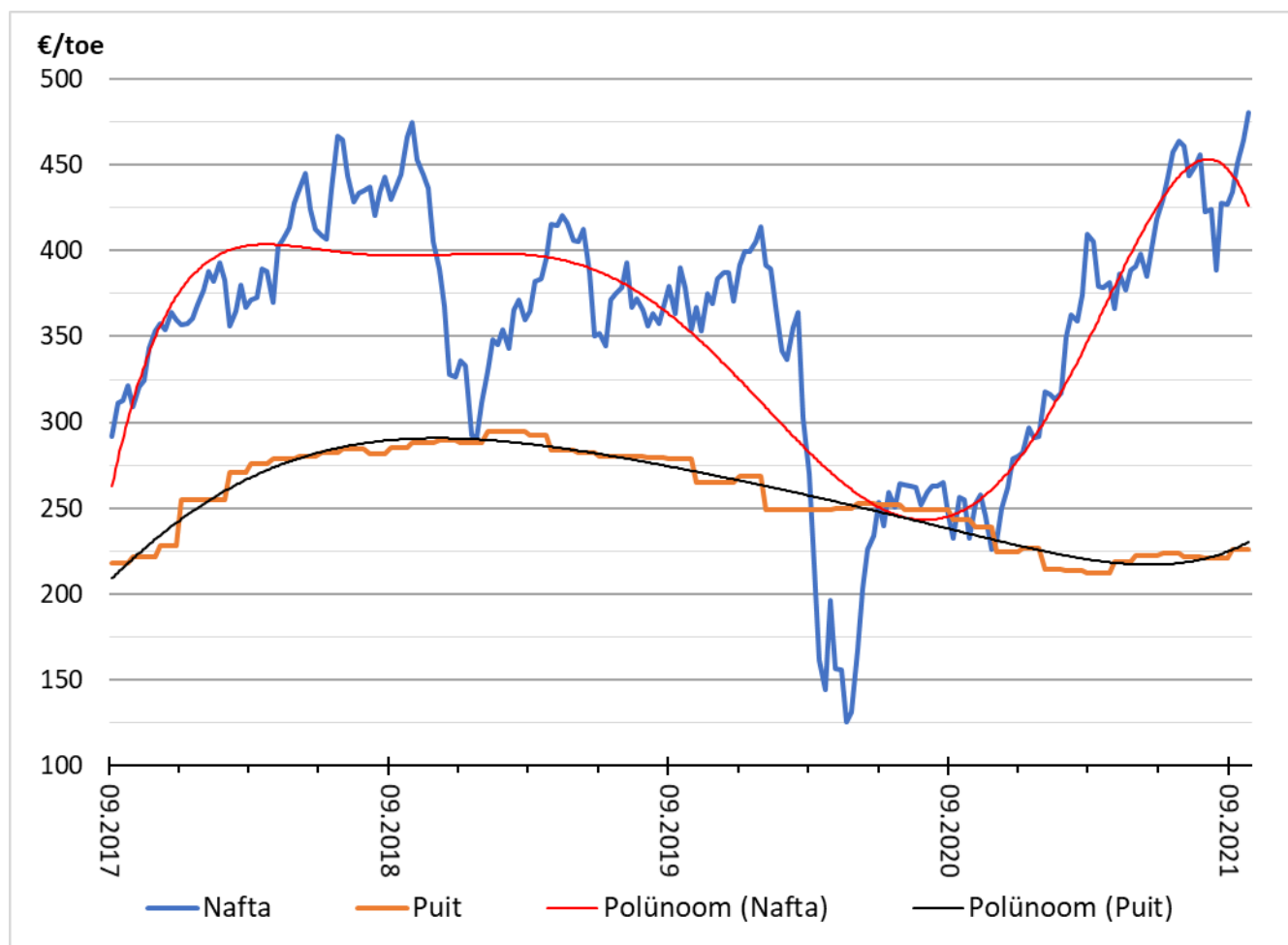
²⁰ Ember-climate.org seisuga 28.06.2021

korda (562%) (vt joonis 10)!²¹ Tegemist on erakordselt suure kasvuga ja see kindlasti soodustab energeetikas puidu suuremat kasutamist.

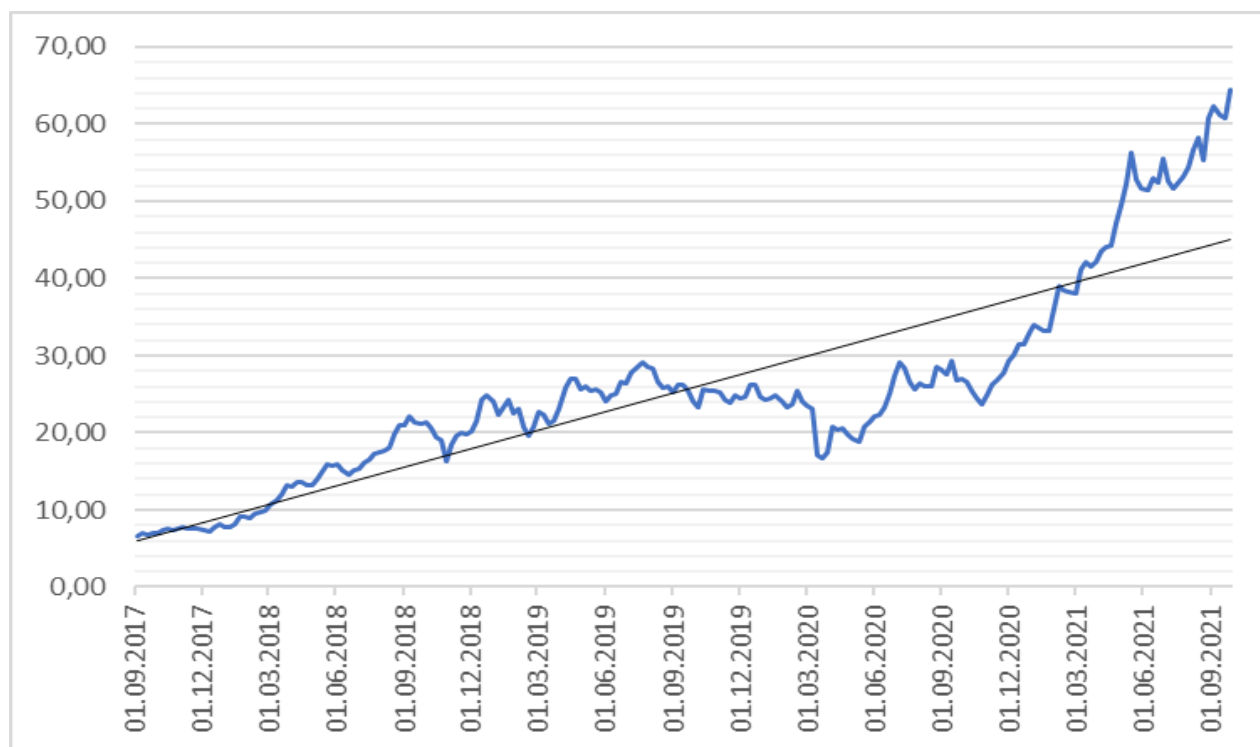

Joonis 7. Nafta hind nädala keskmiste hindade alusel (allikas www.plus500.ee)

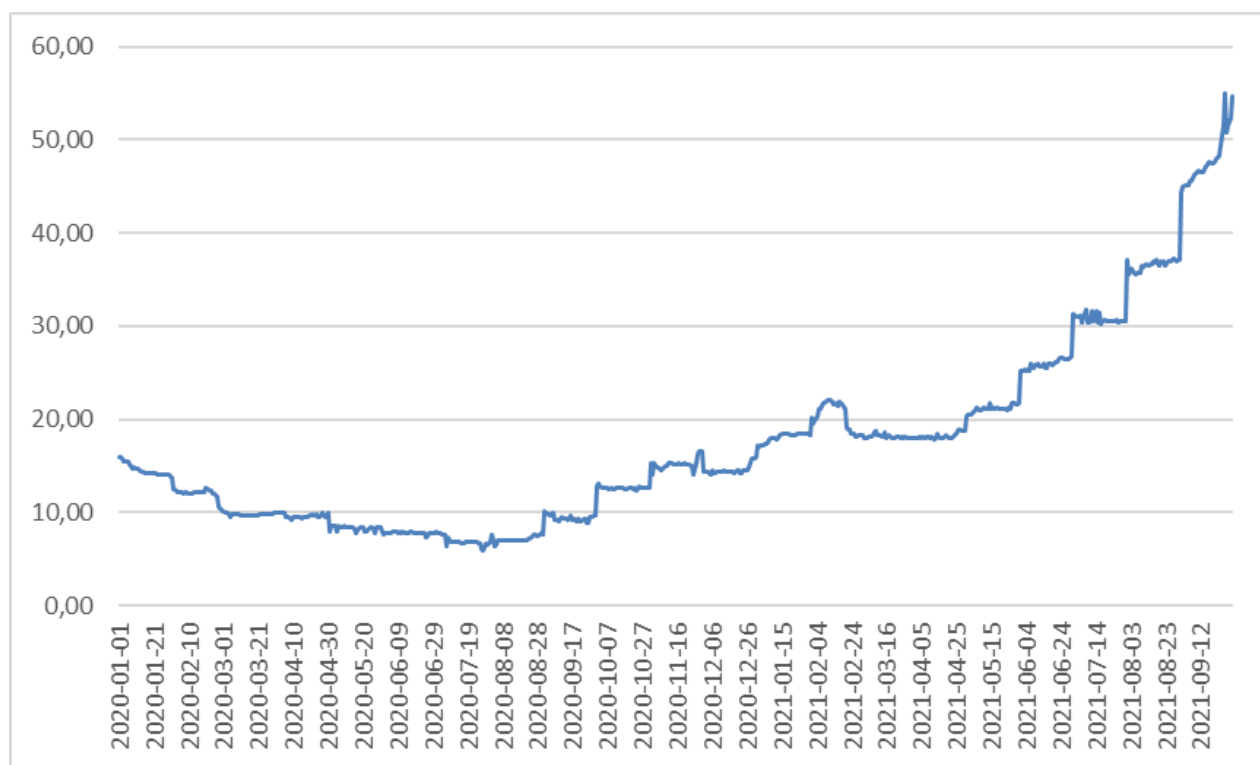
²¹ GET Baltic, 31.10.2021

Joonis 8. Nafta ja puidu hinna võrdlus. Võrdluse tegemisel aluseks võetud: 1 barrel naftat võrdub 0,136 t naftat võrdub 0,136 toe; 1t puitu võrdub 2 tm puitu võrdub 0,22 toe (allikas: nafta hind nädala keskmised hinnad www.plus500.ee, puiduhind kuu keskmine hind erametsa hinnastatistika)

Joonis 9. CO2 tonni hind eurodes (allikas: ember-climate.org)

Joonis 10. Kaalutud keskmine gaasihind EUR/MWh). Ei sisalda võrgutasu, aktsiisi jms (allikas GET Baltic).

Uudiseid metsandusest ja puidutööstusest

Okaspuu saematerjali tootmine ja tarbimine Euroopas kasvas oluliselt käeoleval aastal, nõudlust on suurendanud kodutarbimine, hoonete renoveerimine ja stabiilne ehitusturg. 2022. aastaks ennustatakse turu mõõdukamat kasvu võrreldes tänavusega, kuid volatiilsust võivad tekitada kiirelt muutuvad turutingimused. Käesoleva aasta neljandaks kvartaliks ootavad eksperdid parema tasakaalu tekkimist pakkumise ja nõudluse vahel. Nõudluse-pakkumise tasakaalustamatus on tõstnud saematerjali hindu ja tekitanud esimesel poolaastal rekordiliselt madala laovarude. Eksport Euroopast väljapoole eriti ei kasvanud, kuna Euroopa saeveskid keskendusid eelkõige koduturgude nõudluse rahuldamisele. Ainus väljaspool Euroopat asuv turg, kuhu tarned suurenesid, oli USA, kus nõudlus oli eriti suur ja hinnad erakordselt kõikumad. Saematerjali hinnad, mis on olnud võrreldes teiste ehitusmaterjalidega madalamad, võivad stabiliseeruda varasemast kõrgemale tasemele. Tarbimine peaks ka järgmisel aastal kasvama rohkem kui tootmine, mis viitab tugevale varjatud nõudlusele. Kokkuvõtlikult on okaspuidust saematerjali tulevikuväljavaated head. Kui palgihinnad olid paljudes Euroopa riikides suurema osa 2020. aastast suhteliselt madalad, siis 2021. aasta kolmandas kvartalis on hinnad oluliselt tõusnud ja saavutanud juba mõneski Euroopa riigis rekordilise taseme.²²

Kui USA saematerjali hinnad pärast kevad-suvist raju hinnatõusu suve keskel langesid, on nad nüüd taas tõusma hakanud. Siiski ei usu eksperdid kevadiste hinnarekordide kordumist. Samas ennustatakse hindade tõusu vähemalt aastavahetuseni. 8. oktoobri seisuga on saematerjalide hinnad tänavusest tipust 58% odavamad, aga eelmise aasta sama ajaga võrreldes ligi 23% kõrgemad. Hinnatõusu taga nähakse hinnatundlikkuma koduarendajat, kes ootasid oma ostudega saematerjali ülikõrgete hindade languseni. See on aga nüüd nõudlust tõstnud ja turud reageerivad sellele hinnatõusuga.²³ Oktoobri lõpuks oli keskmine saematerjali hind tõusnud tasemele 350 €/m³ ning ületab kümne viimase aasta keskmist 109 €/m³ (2011-2020 keskmine hind 241 €/m³).²⁴

Ülemaailmset puitmaterjalide turu analüüse koostav Wood Resources International toob puiduturu kolmanda kvartali ülevaates välja, et saepalgi hind on Euroopas kõigi aegade kõrgem. Eurodes väljendatav hinnaindeks ESPI tõusis üle 96 euro tihumeeter. Okaspuu saepalkide hinnad on tõusnud kogu maailmas. Suurimad hinnatõusud olid Euroopas ja Kanada Briti Columbias.²⁵

Kolmanda kvartali keskpaigaks olid OSB-plaatide hinnad USAs kasvanud uskumatul määral. Alates 2020. aasta jaanuarist olid hinnad tõusnud 510%. See ületas ka mäekõrguselt saematerjali tipphindade tõusu. Kuigi oluliselt on tõusnud ka vineeri hind, jääb see OSB-plaatidele kõvasti alla. Lisaks ülikiirele ja suurele hinnatõusule kimbutab USA ehitajaid materjalide nappus.²⁶ OSB-plaadid leiavad väga laialdast kasutamist ehitustes ja ehitusaktiivsuse kasv on tõstnud nõudlust, millele pakkumine pole suutnud piisavalt reageerida.

Saematerjali nõudluse kasv on heaks ajastuseks investeeringute tegemisel. Suur Euroopa puidutöötleva, Saksa ettevõtte Rettenmeier Holding AG, laiendab arvestatavalt oma Läti saeveskit. Incukalnsis asuv tehas suureneb paari aastaga märgatavalt. Plaanide kohaselt rajatakse tehasesse 2022. aasta jooksul uus puiduladu ja paigaldatakse uus saagimisliin, mille võimsus on üle 1 miljoni tihumeetri puitu aastas.

²² Metsamajandusuudised, 21.10.2021

²³ Metsamajandusuudised, 12.10.2021

²⁴ Holzkurier, 02.11.2021

²⁵ Metsamajandusuudised, 29.09.2021

²⁶ Metsamajandusuudised, 18.08.2021

2023. aastal järgnevad sellele kaks uut sortimisliini ja uus hõõveldusliin, mille aastane toodang on üle 250 000 m³ aastas.²⁷

Ka ASi Barrus kavandab avada kolmanda tehase juba selle aasta lõpus. Tänavu on nad teinud tootmises ümberkorraldusi, tänu millele on olnud võimalik mahtusid, käivet ja kasumit kasvatada. Kasvuks hindab ettevõtte ca 25%.²⁸

Maailma suurimaid termopuidu ja saunamaterjalide tootja Thermory AS tegevjuhi Simmo Soometsa hinnangul võivad järgmised 7-8 kuud tulla keerulised. Kogu turg ootab hetkel hindade korrigeerumist. Aga on väheusutav, et need langevad vanale tasemele.²⁹

Holzkurier teatab, et Tirolides on kuusepalgi hind oktoobris võrreldes septembriga 3% langenud ja tihumeetri hind on 107 eurot. C-klassi kuusepalgi hind aga langes alla 80 €/tm.³⁰ Seevastu Norras püstitas kuusepalk augustis-septembris uue hinnarekordi. Ülemaaline keskmine tihumeetri hind ületas esmakordselt 600 NOK (60,68 €) piiri.³¹

Rootsi Metsaameti *Skogsstyrelsen* info kohaselt tõusid ümarpuidu kokkuostuhinnad kolmandas kvartalis pärast teises kvartalis muutumatuna püsimist. Saepalgi hind tõusis eelmise kvartaliga võrreldes 2,1% ja paberipuidu hind 0,9%. Eelmise aasta kolmanda kvartaliga võrreldes on saepalgi hind tõusnud 13%, mis on suurim aastane hinnatõus alates 2014. aastast. Samal ajal paberipuidu hind langes 0,7% jätkates kaks aastat kestnud hinnalanguse trendi. Piirkondlikud hinnaerinevused erinevate regioonide vahel on samal ajal küllaltki suured.³²

Hiina tollistatistika näitab, et tänavu aasta üheksa kuu okaspuu saematerjali impordi maht oli 37,9 mln tm, mis on 18% rohkem võrreldes aastataguse ajaga.³³ Jaapan samal ajal importis okaspuu saematerjali esimese kolme kvartaliga 10% ehk 400 000 m³ vähem kui eelmise aasta samal perioodil.³⁴ Austria saetööstus kavandab tänavu aasta tootmismahuks umbes 11,2 mln m³ saematerjali.³⁵

Hinnakasv iseloomustas ka ülemaailmset paberipuiduturgu. Nõudlus okaspuukiu järele kasvas oluliselt teises kvartalis, mis omakorda tõstis okaspuu paberipuidu hinnaindeksi kahe aasta kõrgeimale tasemele. Oluliselt vähem tõusis lehtpuu paberipuidu hinnaindeks. Käesoleval aastal on rekordiliselt kõrge ka nõudlus tselluloosi järele, kusjuures 30% kogu maailmas toodetavast tselluloosist ostab ära Hiina. Samal ajal on järjest kasvanud ka tselluloosi hind. Kui 2020. aastal oli hind stabiilne, siis alates eelmise aasta lõpust on hinnad pöördunud kasvule.³⁶

Nõudluse kasv iseloomustab ka pelletiturgu. Netoimport Euroopasse on kasvanud, kuna Euroopa enda toodang ei kata tarbimise kasvu. Eriti kiiresti on Euroopas oma pelletitarbimist suurendanud Holland, mujal maailmas Jaapan.³⁷

Eelmise aasta lõpus olid Euroopas väga suured pelletite laovarud ja SPOT-tehingute hinnad olid eelmise aasta teises pooles viimase nelja-viie aasta võrdluses kõige madalamal tasemel. Aasta esimese poole madalad puidugraanulite hinnad on nüüd mõnevõrra paranenud, kuid suurt hindade kasvu ei ole

²⁷ Rettenmeier, 10.10.2021

²⁸ Metsamajandusuudised, 10.10.2021

²⁹ Metsamajandusuudised, 20.09.2021

³⁰ Holzkurier, 03.11.2021

³¹ EUWID, 12.10.2021

³² Skogsstyrelsen, 19.10.2021

³³ Holzkurier, 22.10.2021

³⁴ Holzkurier, 28.10.2021

³⁵ EUWID, 17.09.2021

³⁶ Metsamajandusuudised, 29.09.2021

³⁷ Metsamajandusuudised, 29.09.2021

olnud. Olukorda võib hinnata pigem stabiilseks, pöörasest nõudlusest ja hinnarallist erinevalt saetööstustest rääkida ei saa. Tõusu saab ennustada üldise olukorra taustal. Võrreldes teiste taastuvenergiallikatega on puiduenergiaga üks oluline eelis – sellest toodetud energiamahud on stabiilsed ja juhitavad. Pika arengustsenaariumi järgi võiks maht olla järjest kasvav, elektritootmise stabiliseerimise vajadus kindlasti püsib või isegi kasvab. Graanulite tootjate hinnangul on tooraine kättesaadavus olnud praegu pigem hea.³⁸

Kokkuvõtteks

Järgmiste kuude puiduhinna mõjutajaid on rohkem kui üksjagu. Tervisekriisi tingimustes jätavad oma jälje kindlasti eri riikide koroonameetmed. Missugused on toetused tööjõule, kas targem on kodus istuda või töötada. Kui avatuks jääb majandus. Kindlasti mõjutab toorme saadavus metsadest ja missugune tuleb talv. Palgi hinnad on kolmandas kvartalis kasvanud väga tugevalt. Milline saab olema turgude nõudlus ja mis toimub ehitussektoris tervikuna. Mis toimub USA ehitusturul ja Hiina, Jaapani turgudel ning kuidas saeveskid hinnastavad oma toodangut. Kindlasti jätab oma jälje kütuse hindade järsk kasv ning missuguseks kujuneb Eesti riigi aga ka teiste riikide ja Euroopa Liidu metsapoliitika. Vaatamata paljudele küsimärkidele ja muutujatele võib neljandaks kvartaliks jätkuvalt oodata kõrgeid okaspuu ja lehtpuu jõesortimentide hindasid. Paberipuidu hindade osas võiks oodatata kasvu. Arvestades väga järsku energiakandjate hinnatõusu tõmbab see mingil määral kaasa ka energiapuidu hinna. Tõsi, sellist mitmekordset hinnatõusu nagu see on toimund maagaasiga, küttepuidul kindlasti ei tule.

Kasutatud lühendid:

EMPL – Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit

EPK – Eesti Puidumüügikeskus

EUR - euro

EUWID – Europäischer Wirtschaftsdienst

KÜ Eramets – Keskühistu Eramets

Luke – *Luonnonvarakeskus* (Soome Loodusressursside Instituut)

mln – 1 000 000

METLA – Metsäntutkimuslaitos

NOK – Norra kroon

OP – okaspuu

pm³ - puistekuupmeeter

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

tm – tihumeeter, võrdub kuupmeetriga (m³)

³⁸ Metsamajandusuudised, 16.09.2021